

Egy komisz tomista jegyzetei

RÁJÖTTEM, HOGY TOMISTA VAGYOK. *Másként* tomista, hiszen nem a teológia aquinói summásának farvizében evickélek. De hagyján: nemcsak tomista, hanem ráadásul – a tomistaságot is überelő módon – huckista is vagyok. Elkötelezett tomistaságom és huckistaságom onnét eredezik, hogy Tom Sawyer és Huck Finn életre szólóan társul szegődött mellém, mióta a betűvetéshez éppen hogy csak konyító hátulgombolós kissrácként első ízben olvastam egy Würtz Ádám sugallatos rajzaival illusztrált – vagy úgy is mondhatnám: illuminált – könyvben a Mark Twain megalkotta zseniális sűvölvényekről. Azóta jó néhányszor újraolvastam, magyarul is, angolul is. Legutóbb Huckleberry Finn kalandjainak egy remek – és remek képekkel díszített – német fordítását kebeleztem be.

Mikor Éva lányom tizenhatodik születésnapját ünnepeelve lecsorogtunk Iowából Floridába – igaz, nem a Mississippin, hanem autópályán –, visszaúton azért írtunk le vargabetűt Tom és Huck „szülővárosa”, a Missouri állambeli Hannibal, Mark Twain gyerekkorának álmos közép-nyugati kisvárosa felé, és szálltunk meg az ottani Econo Lodge motelban, hogy beleszokolhassunk Tom és Huck szívünkhöz nőtt históriájának levegőjébe, fölkeressük a Mark Twain Múzeumot meg Becky Thatcher házát, s benne a könyvesboltot, ahol a *Tom Sawyer kalandjai* magyarul is megvolt, bejárjuk a Kísértetek Házát (Éva: „tök jókat ijedtem: voltak hullaszerű bábuk, egy klotyóból kéz nyúlt ki, rezgett a padló”), megszemléljük Tom és Huck szobrát, majd pedig a világhírű kerítést (jobban mondván a kerítés utánzatát), amit Tom nagy fifikásan a cimboráival meszeltetett ki, mégpedig kellő javadalmazás – egy alma, egy jó karban levő sárkány, egy ostorvégre kötött döglött patkány, tizenkét golyó, egy doromb job-bik fele, egy látcsőként használható kék üveg, egy cérnaorsó, egy semmilyen zárba nem illő kulcs, egy krétadarab, egy csiszolt üvegdugó, egy ólomkatona, egy pár ebihal, hat petárda, egy félszemű macskakölyök, egy rézkilincs, egy kutya nélküli póráz, egy bicskanyél, négy narancs héja, meg egy ablakra való rozzant árnyékvető – bezsebelése fejében ruházva rájuk a meszelés jogát (most is ott a vödör meg a meszelő a kerítés tövében, hogy csettegő fotómasinák lencséje előtt meszelést imitálhasson, akinek éppen ahhoz szottyán kedve: hol jut az embernek meszelni való kerítés naponta?; Éváról is elcsettintődött néhány kép, amint végighúzza a meszelőt a kerítésen, és ezáltal mintegy belép a világírodalomba), ellátogassunk Tom Sawyer barlangjába, és kimenjünk a Mississippin partjára. Egyáltalán nem éreztük rosszul magunkat Hannibal városában, ebben a Mark Twain emléken élősködő, giccsparádés turistacsapdában, még ha meglehetősen hamisnak, sivárnak és sekélyesen művinek találtunk is szinte mindent, ahogy Amerikában már megszokhattuk („eléig undorító dolog egy író életéből vidámparkot csinálni, ráadásul ilyen hullákkal”), miként azt is, hogy az amerikai

sekélyességben van azért tágasság és távlat is – a sivatag tágassága és távlatai. Ha más-honnét nem, legalább a „Vén Víz” partján fújó jeges szélből („azt hittem, szétfagyok”) meg-megérintett bennünket néhány pillanatra minden idők két legszeretnivalóbb csirkefogójának halhatatlan szelleme, és ettől miénk lett a folyó teljes hossza, partok, szigetek, csónakok, hajók, tutajok, minden...

A beavatásnak is köszönhetem, amit ettől a két isteni csibészttől kaptam, hogy mes-teremnek nem tisztelek senkit, semmilyen tekintély előtt nem vágódok hasra, és soha nem voltam hajlandó leadni az intellektusomat semmiféle eszmerendszer ruhatárában, hogy aztán kutyulmányos képzelgések jármát hurcoljam, és habókos hittételeket szaj-kózzak eszem nélkül. Akárcsak Hucknak, nekem sem való a gazdagság, nem nekem való a fényes paloták. Én is csak az erdőt, a folyókat meg Diogenész hordóját szere-tem, és ettől nem tágítok. A magamfajta huckista, szenvedelmes tekerője és pojácája ennek a zűrzarvarosan csodálatos sártekének, miközben mindenben kételkedik, nem győz ámuldozni: kivált azon, hogy mennyi mindenben kételkedhet az ember.

*

DANTE IDÉZÉSE. Mindez annak kapcsán jutott eszembe, hogy egy nemzetinek mondott hetilapban Sz. A. „nyugdíjas tomista” egy Dante-idézzel zárta a heti hom-iliáját („Demasquee par le thomisme [A tomizmus leleplezte] 28. Lélekidomár je-zsuita, avagy ante-anti-Krisztus?”), előtte így szabadkozva: „mi éppen olyan érdemtelenek, méltatlanok (*sic!*) vagyunk a halhatatlan firenzei zsenialitására, mint egykori kortársai.” (Hogy egy magyar nyelvű újságban miért adja valaki közre az el-mefuttatásait fogyatékos franciaságú címmel, *démasqué* helyett *demasquee*-t írva, rá-adásul kitalálhatatlan okokból nőnemű alakban, azt alighanem Olajbanfőtt Szent Kleofás vagy a radai rosseb tudná csak megmondani.)

Szó, ami szó, csakugyan nehéz méltónak bizonyulni a firenzei bárd zsenialitására, hiszen, ahogy Enrico Bianchi megállapítja a *Divina Commedia* 1927-es, a firenzei Adriani Salani kiadónál megjelent kiadásához írott előszavának végén: „A nagy gé-niuszok közt, akik megmutatták az ámuló világnak, hogy mire képes az emberi szel-lem, kétségtelenül Dante a legnagyobb. Ő Itália legtisztább dicsősége; olyan dicsőség, amit nem vitathat el tőle senki, bárhogy múlik is az idő, vagy változnak is az esemé-nyek. Dante az olaszság lényegének megtestesülése volt, és marad is mindörökké.”

Az imént említett *Divina Commedia*-kiadás és a világhálón található Dante-por-tálok anyagai nyomán összevetve az Sz. A. citálta tercínát az eredetivel, nyolc kisebb-nagyobb eltérést találtam, melyek talán abból fakadnak, hogy a dolgozat írója valami kalózkiadás-félt használt, vagy fejből idézett. Dante géniuszához azonban csak akkor lehetünk méltók, és követelményként igazán ez a legkevesebb, ha pontosan idézzük az ő halhatatlan szavait.

„A Paradicsom mindenekelőtt Beatrice éneke. ... Egy anya vagy nővér szeretetével és gondoskodásával tanítja [Dantét] mindazokban a dolgokban, amelyek lent, a vak világban hasznára lehetnek. ... Végül is a *Paradicsom* több, mint az istenség önmagá-

ban való felmagasztalása; hatásaiban dicsőíti és epikai-lírai módon ünnepli mindazt a legmagasztosabbat, amit az emberiség alkotott” – írja *Dante élete* című monográfiájában Michèle Barbi, Dante életének és alkotásainak egyik legjobb ismerője, aki hosszú és termékeny életét főként a firenzei géniusz kutatásának szentelte.

Az idézett részben is Beatrice okító szavait olvashatjuk, az eredetiben ekként:

*Se mala cupidigia altro vi grida,
uomini siate, e non pecore matte,
sì che 'l Giudeo di voi tra voi non rida!*

Szó szerinti fordításban: „Ha rossz vágy másra sarkall benneteket, emberek legyetek, ne pedig kerge birkák, hogy a köztetek lévő zsidó ki ne nevéssen titeket!”

Sz. A. az eredetit megmásítva „idéz”:

*„Se mala cupidigia altro vi guida:
Uomini siate, e non pecore matte,
Si che il GIUDEO tra voi di voi non rida.”*

Az első sor végén a *grida* szó helyett azt írta: *guida*, a második és a harmadik sort nagy betűvel kezdte, a harmadik sor első szavának *i*-jéről elhagyta a hosszú tompa ékezetet (amire egyébként én is rákényszerülök, ha nem szeretném, hogy kérdőjellel vagy négyzetté átváltozva jelenjen meg a betű nyomtatásban); a hiányjeles névelőt (*l*) *il*-lel helyettesítette, csupa nagy betűvel írta a *Giudeo* szót, megcserélte a *di voi tra voi* szavak sorrendjét, és elhagyta a felkiáltó jelet. Ezek az önkényes változtatások megsértik a mű integritását, hiszen, ahogy Babits Mihály írja *Dante fordítása* című műhelytanulmányában, „minden szónak, minden szóelhelyezésnek külön értelme, szépsége, magyarázatai vannak, ... minden sornak külön irodalma van, úgyhogy a legcsekélyebb vétség a hűség ellen egy egész irodalmat fosztana meg értelmétől.”

Sz. A. ezután szöveghűnek mondott saját olvasatával traktálja az olvasót. A nehézkes és hosszadalmas belemagyarázás, a nagy betűvel, tanítóbácsisan kiemelt „mondanivaló” jócskán fölhígítja a dantei szöveget:

*„Ha pénz, vagy bűnös vágyak csábítanak, hitegetnek más igékkel,
Legyetek EMBEREK, NE barom, s balga állatok!
NE gúnyolódhasson rajtatok a ZSIDÓ!”*

Mi szükség erre a szószátyár fecsegésre? Miért szorulnának rá Dante tökéletes véstű aranypénzei („Ha rossz vágy másra sarkall benneteket”; „kerge birkák”), hogy rézgarasokra váltsuk őket („Ha pénz, vagy bűnös vágyak csábítanak, hitegetnek más igékkel”; „barom, s balga állatok”)? A tudálékos belemagyarázó azt a látszatot kelti, hogy ő Danténál is jobban tudja, mit „akart” mondani a firenzei mester; vagy hogy ő jobban megírta volna a művet... „Sohasem volt szellem gondolkodásban [és] elő-

adásban tisztább, egyszerűbb, átlátszóbb. ... nyelvének rövidsége és kifejező volta egyáltalán nem a bonyolultság, hanem éppen az egyszerűség és szöveg fején találás benyomását” kelti – írja Babits.

Sz. A. szerint az általa idézett sorok lelőhelye: Dante: *Paradiso* 76-82; ez azonban nem igazítja el, hanem beviszi az olvasót az erdőbe (mégpedig egy nagy sötétlő erdőbe, „una selva oscura”) abban a tekintetben, hogy a *Paradicsom* hányadik énekének hányadik sorairól van szó. Valójában a *Paradicsom* ötödik énekének 79-81. sorában olvasható az idézett tercina.

Az üvöltően nagy betűkkel kiemelt zsidófikázás szerzői jogának Dante nyakába varrása sincs éppen rendjén, hiszen a költemény idézett helye a szigorú és aprólékos vallási reguláikhoz ragaszkodó zsidókra utal, akik méltán gúnyolódhattak a képmutatás és szemforgatás világ bajnokain, a saját hitelveikre fittyet hányó keresztény tévelygőkön. Azért is képtelenül, tudathasadásosan fura, amikor keresztények vallási alapon fikázzák a zsidókat, mert ha a Krisztus-követők szent könyvét, a Bibliát azzal az elvetemült szándékkal tenné mosógépbe valaki, hogy kiöblítse belőle a zsidókat, nem maradna más, csak üres lapok. De hát a kereszténység (is) a hasadt tudat vallása. „Isten megöleti Istent, hogy megengesztelje Istent.” De la Hontan bárónak ez a kereszténység lényegét tömören összefoglaló pazar maximája, jegyzi meg Diderot, többet nyom a latban, mint vaskos teológiai értekezések garmadája. (A helyzet reménytelen, de nem komoly: „Ha az emberfajzat szert tesz egy babonára, ki nem veri belőle senki és semmi, csak a halál”, írta a Mississippi-parti Hannibal géniusza.)

Amin váltig csodálkozhat az olvasó: ugyan miért marad említés nélkül Babits fordítása, hiszen szinte szó szerinti pontossággal adja vissza az eredetit?

*És ha rossz vágyak másfelé vezetnék
éltedet: ember légy, ne bamba állat,
hogy gyengeségedet a zsidók ne vessék.*

Bár a tomista szerzővel, mint „szintén zenész”, vagyis komisz másként tomista és elvetemült huckista, abban okvetlenül egyetértek, hogy értelmetlenek vagyunk a világirodalom legnagyobb látnokának zsenialitására, szövegek idézésének és értelmezésének dolgában én jóval nagyobb hűséget vélek illendőnek és követendőnek bármilyen szépirodalmi vagy történelmi szöveg kapcsán, kivált amikor olyan nagy presztízsű, „klasszikus” (tehát szinte senki által sem olvasott...) műalkotás kerül szóba, mint Dante *Isteni komédiája*. Tollforgató polgártársak, tomisták és nem tomisták: ha másért nem, hát legalább azért idézzünk pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, hogy mindazok, akiknek szemében – akár zsidók, akár nem – még becsülendő érték az írás erkölce és az idézés etikája, ki ne nevéssenek bennünket!

Hogy oldjam kissé az előbbieken kifejtett nagyképű filológiai bakafántoskodás gyaníthatóan hervasztó hatását, Herbert J. Muller megállapítását idézem slusszpoénként: „Kevesen hallottak Luca Paoli szerzetesről, a kettős könyvelés fölталálójáról,

pedig alighanem nagyobb hatással volt az emberiség életére, mint Dante vagy Michelangelo.”

*

SERGIO FAILONI: „Az igazi magyar zene annak az embernek a kétségbeeséséről beszél nekünk, aki a lét kérdéseit nem tudja megoldani, egy hősi nép lelkének szomorúságáról, a pusztaságról, ahol a szem és a szellem elveszetten bolyong. Azután, mintha a nép legrejtettebb forrásaiból törne elő, kirobban a vad, féktelen, dionüszoszi vígság: íme, nagyjából ezek az igazi magyar népzene sajátosságai, ahogy két nagy tanulmányozója, Bartók és Kodály megismertette velünk. Ők leemelték az álarcot az édesanya arcáról, és fiúi szeretetük éppúgy tiszteletre méltóvá teszi őket, mint egy ország visszahódítóit.”

*

ARC. Akik minden reggel bebalzsamozzák az arcukat. Életük napjai: megannyi mazuzóleum.

Arc: a meztelenség *netovábbja*. A történelem tér- és színeképei.

Elrejtéd arcodat, mert félsz rám tekinteni.

Megláthatlak hátulról, de orcádat senki sem láthatja meg.

Arcom a poklaidat, arcod a poklaimat tükrözi.

Arcom: szétfröccsentő, meggyalázó, suttyomban kukkoló tekintetek prédája, gyilkos merényletek, rejtett kamerák szakadatlan géppuskatüzének fölbujtója.

A tulajdon pöre arc egyre kevésbé *viselhető*. A kozmetikai ipar: fátyl-, sőt pán-céltermelő. Militarista arckrémek.

Forómasinás lesipuskások szennyezik az arcomat, fosztogatják a lelkemet. Zsákmanyyukat gyarmatárúként aggatják föl az irányított közléscsere szöges drótokból font világhálójára s a népámítás cifra csarnokainak falaira, melyeknek vakolatába megölt asszonyok és gyerekek csontjait habarták.

E mindent és mindenkit gyarmatosító kultúrában az arc elablása, kifosztása és megszentégtelenítése a végső lépés az emberi eltűnése felé.

A jövő retortái ontják az arctalanok tíz- és százmillióit, akik vezényszóra, katonás rendben menetelnek az „arctalanok könyve”, a *faceless book* emésztőgödrébe.

Abban a világban, ahol csakugyan tisztelnék az arcot, ismeretlen lenne a háború.

*

VEDD FONTOLÓRA, MIELŐTT GÉPKOCSIBA ÜLSZ! Autóztatásaid azzal járnak, hogy a gyerekek szellemi fejlődését károsító, felnőtteknek szív- és érrendszeri betegségeket és magas vérnyomást okozó ólom, valamint rákkeltő szénhidrogének és a glóbuszt fölmelegítő szén-dioxid pöfögnek ki a járművedből, no meg szén-mo-

noxid, fém- és koromszemcsék, és a savas eső adalékai: nitrogén-oxidok és kénoxidok. Ha nem vadonatúj a járgányod, alighanem benzint, motorolajat, fékolajat, fagyálló és ablakmosó folyadékot is hagyogat maga után, melyek önmagukban is mérgezőek, de ha a járó motor fölmelegíti őket, magukba szippantják a gépkocsi nehézfém-részecskéit, ráadásul veszedelmesen meg is változik a vegyi összetételük. Mindezzel súlyos kárt teszel a környezetben, beszennyezed a levegőt, megfertőzöd a talajt és a vízhálózatot. Élővilág-ellenes bűntettek sorozatát követed el. Az általad okozott fertőzés beépül a táplálkozási láncba, ártalmára van embernek és állatnak egyaránt: roncsolóan hat a szaporító szervekre, a légzési, az immun- és az idegrendszerre. Hozzájárulsz a sztratoszféra ózonrétegének pusztulásához. Közreműködsz a föld energiakincsének elherdálásában, és bár észre sem veszed, hangyákat, csigákat, gyíkokat, siklókat, békákat, sündisznókat gázolsz el, és megölsz seregnyi kisebb-nagyobb bogarat. Nem csekély a valószínűsége, hogy kutyát, macskát, nyulat, rókát, őzet, szarvast, vaddisznót, embert gázolsz el. Vállalod?

*

TEGYÜK FÖL ÉS ENGEDJÜK MEG, hogy a világot valamiféle istenség teremtette. Mármost vagy rendelkezésére állt az őanyag, amiből dolgozott – csak úgy „ott volt” a keze ügyében –, s akkor az állítólagos teremtés őanyagát nyilván egy másik istenség teremtette, vagy pedig a teremtő istenség, mivel önmagán kívül nem volt mihez és hová nyúlnia, saját magából teremtette a világot. Akkor viszont *mindnyájan istenből vagyunk*, „isten országa mibennünk van”, minden és mindenki istenből van, és az egyházak és papok, akik közvetítőként tolokodtak az elmúlt évezredekben isten és teremtés, vagyis isten és isten közé, minden idők legsötétebb, legkártékonyabb bűnözői, hiszen eltávolítottak bennünket isteni lényegünktől, megfosztottak bennünket erőnk legfőbb forrásától, eredetünk tudásától, annak ismeretétől, hogy mindnyájan teremtő istenek vagyunk. Ha azonban elfogadjuk, hogy a teremtés hozzátartozik a lények és dolgok keletkezésének rendjéhez, nem kerülhetjük meg a kérdést: *ki teremtette a teremtőt?* Ha a teremtőt senki sem teremtette, csak úgy megvolt magától és magában, akkor máris megvan a precedens a teremtés nélküli létezésre, s akkor a teremtés mégsem tartozik a lények és dolgok keletkezésének egyetemes rendjéhez, vagyis a dolgok és a lények istenség vagy istenségek nélkül is örökké meglehettek valamilyen formában, és nem teremtés által, hanem változásokkal, alakulásokkal, bonyolódásokkal, kapcsolódásokkal, sikeres és sikertelen próbálkozásokkal, vagy ha úgy tetszik: fejlődés és a tévedésekből való okulás révén lettek és lesznek azzá, amik.

*

STEPHEN LEACOCK: „Milyen furcsán is pereg le a mi kis életünk! A kisgyerek azt mondja: – Majd ha nagyfiú leszek! – De hát mi az? A nagyfiú azt mondja: – Majd ha felnőtt leszek! – Mikor felnőtt, azt mondja: – Majd ha megházasodtam! –

De megházasodni, ugyan mi az? Később az motoszkál a fejében: – Majd ha nyugdíjba megyek! – Aztán mikor eléri a nyugdíjas kort, és visszapillant a megtett útra, mintha jeges szél söpörne végig az életén. Hogy, hogy nem, elszalasztott mindent, és bottal ütheti már a nyomát. Túlságosan későn ocsúdunk rá, hogy *az életet élni kell, a nap és az óra minden percében.*”

*

A KUTYATARTÁS MINT TÁRSADALMI JELENSÉG. A kutyatartásnak jó néhány társadalmi vonatkozása és jelentése van. A jelenlegi körülmények között („Büdös úr-szag, pénz-szag sehol így nem kábít” – Ady) szinte senkinek sincs lehetősége közösségben, a közösség érdekében kibontakoztatnia valamennyi képességét, megvalósítania a teljes emberségét. Majd mindenki befelé fordulva, magának él, ma-

Napkirály kányariasztója

gányosan vagy párosan, vagy néhány lakosú kis szigeteken, autista zárványokban. A kutyatartás: *alibicselekvés*, a „civilizált”, természettől elidegenedett, gyökereiről letépett, bérrabszolgává alázott tömegember kétségbeesett kísérlete, hogy felelőtlenül kitenyészett műállatokkal pótolja, amit (talán örökre) elveszített.

A kutyatartás ma divó formái – illesse nagy-nagy tisztelet a kivételeket, akik fölfogják, mi történik, és nem hajlandók sodródni az árral! – ösztársadalmi infantilizmusról, egyetemes szabadság- és autonómiahiányról tanúskodnak. Akiknek a figyelme legföljebb a kutyuskájuk farkcsóválásáig terjed, vagyis úgyszólván a kutyájukba temetkeznek, azoknak halvány reményük sem lehet rá, hogy megértsék, mi történik velük és körülöttük, és megsejdítsék, hogy mi vár rájuk.

Manapság, kivált Magyarországon, iparszerűen állítják elő az úgynevezett „fajtiszta” ebeket, mégpedig kizárólag üzleti megfontolások, az árutermelés tőkés logikája szerint (élőlényeket adni-venni: rabszolga-kereskedelem). Emiatt a forgalomba kerülő kutyák nagy része túltenyésztett genetikai korcs, sokkal korcsabb, mint a falusi keverékek. A hivatásos ebtenyésztők sötét machinációival a kiváló állatviselkedés-kutató, Konrad Lorenz is foglalkozik *Ember és kutya* című, magyarra is lefordított könyvében, csakhogy az erről szóló részeket a magyar fordításból kihagyták...

Nem kevésbé érdekes téma a kutyatartás pszichológiája is.

A *pet* kutya, vagyis a kedvtelésből tartott eb sokkal jobban ki van szolgáltatva a gazdájának, mint a macska, hiszen a macska többnyire (hacsak nem valami lakótelepi lakás foglyaként kénytelen tengődni, míg föl nem dobja a talpát) jókora életeret jár be szinte naponta, és számtalan forrásból juthat hozzá táplálékhoz, vadászlehetőségekhez és a fajtájabeliekkel való találkozáshoz.

Fölvetődik a kérdés: ugyan miért van rá szükségük a kutyatartóknak, hogy élőlényeket (ahogy Assisi Szent Ferenc mondaná: *kutyatestvéreket*) szakítsanak ki fajtársaik közül, és tartsanak teljes függőségben és kiszolgáltatottságban, rendelkezzenek az állat élete és halála fölött, vagy éppen sterilizáltassák, ha a kényelemszeretetük azt diktálja? Milyen lelki igényük elégül ki ezáltal? Bensőleg szabad, a szabadságra megérett ember semmilyen élőlényt nem tart kalitkában / láncon / pórázon / ketrecben / kennelben. A kutyák sterilizáltatása gazdáik morális felelőtlenségéről, kifacsarodott gondolkodásáról és beteg lelkületéről árulkodik. Aki másoknak árt, önmagának árt.

A hétköznapiok lánctalpai alatt megnyomorodott tömegembernek persze jólesik megjátszania otthonában a kaszárnyai kiképző őrmestert, a mindenható nagyfőnököt. Jólesik alfa hímet játszani egy parányi kutyafalkában, amelynek a kétlábú Nagy Fehér Főnökön kívül legföljebb egy (esetleg kettő vagy három) négylábú tagja van. Hízik tőle a gazdi mája, ha fecseghet a blökijéről, és eldicsekedhet, hogy milyen engedelmessé jószággá idomította. Az meg különös gyönyörűséget szerezhet neki, ha nő léte az egy szál kan kutyából álló falka vezére... Legalább ne öltöztetné! A kutyának nincs szüksége semmilyen öltözékre, hiszen a bundája télen-nyáron tökéletesen elegendő, hűti vagy fűti a testét, aszerint, mire van éppen szüksége. (A kutyaipar végtermékeire, a megélhetési tenyésztők által előállított flúgos génkorcsokra meg a mikroszkopikus méretű „pinanyaló” ölebekre ez persze nem vonatkozik.)

A köztereken szörnyen unalmas nőszemélyek sétáltatta szörnyű kutyaparódiákról nehéz nem föltenni, hogy eredetileg gipszkutyák voltak, és valami kertitörpe-gyárból kerültek ki, de egy kaján dzsinn tréfájaként látszateletre keltek... Nincs szálnalmasabb látvány, mint vastag kötött szvetterbe préselt, húsz centis pórázon vezetett kutyulik búbánatos vánszorgása. Náluk csak a torzult személyiségű, rabszolgatartó mentalitású gazdájuk szálnalmasabb. Aki agyilag zokni és lelkileg toprongy, és azért vásárol ebet (a kutyabitorlók émelvítően finomkodó szóhasználatával „fiúkutyát” vagy „lánykutyát”, gyerek- és partnerpótlék gyanánt), hogy kiélje rajta a neurózisát, jobban teszi, ha nem olvas ilyen szövegeket...

A kutyalét legnagyobb csapdája, ezzel él vissza az ebtulajdonosok óriási többsége, és emiatt sújtja az egész állatvilág mélységes megvetése a hiénánál, a sakálnál és a dögeselyűnél is mélyebbre süllyedt, az ember rabszolgájává alázkodott kutyát: a *Stockholm szindróma*, vagyis az a kóros jelenség, hogy az elnyomottak megszeretik elnyomóikat.

Mennyivel különb a macska!

Éljenek a macskák, részvétem a gazdáik kénye-kedvének kiszolgáltató kutyáknak!

Hogy puhítsam a fentiek megmondóemberi rusnya keménységét, ideidézem Jerome K. Jerome néhány mondatát: „Néha nehéz együtt élni velük, de azért általában szeretem a macskákat és a kutyákat. Igen jó társaságok. Jobb barátok, mint az emberek. Nem vitatkoznak veled. Soha nem fecsegnek ostobaságokról. Soha nem nyagognak ostoba kérdésekkel. Soha nem mondanak rólad rosszat. Soha nem hányják a szemedre a tévedéseidet. Mindig örülnek, ha láthatnak. Sohasem firtatják, hogy gazdag vagy-e vagy szegény, buta vagy-e vagy okos, jó vagy-e vagy rossz. Igazi jó barátok. Igen, állatokat szeretni jó. Túlzásba azonban nem szabad vinnünk. Ismerek egy családot, ahol a kutya van mindennek a központjában. Folyton arról folyik náluk a szó, hogy »a mi drága Fidónk« mit csinált, mit csinál, mit csinálhat, mit nem csinálhat, mit muszáj csinálnia, mit fog csinálni, mit nem fog csinálni, és így tovább. A szerencsétlen kutyának egyetlen szabad perce sincs önmagára. Csak árthat az állat jó természetének, ha ilyen ostobán szeretik.”

*

BIBÓ TUDTA, MITŐL DÖGLIK A LÉGY, AVAGY AZ ELMÚLT HUSZONÖT ÉV TÖRTÉNETE DIÓHÉJBAN: „... a jogállam és a szabad vállalkozás technikáinak egyszerű bevezetése a valóságban ... azt eredményezi, hogy az e technikákban gyakorlatlan egyszerű nép ... óriási tömegei ... tehetetlen prédái lesznek a nagyvagyon-képződés ... ősi erőszakos és korrupt folyamatainak. Vagyis gyakorlatilag a szabad vállalkozás, a jogállam s ... a népképviselői demokrácia intézményei igen könnyen válnak földesurak, pénzemberek és korrupt politikusok bábjátékává. Olyan folyamat indul tehát meg, melynek során a szegények még szegényebbek, a gazdagok még gazdagabbak lesznek, s belátható időn belül nincs kilátás, hogy ez a folyamat megforduljon.” (Bibó István: *Emlékirat. Magyarország helyzete és a világ-helyzet*. 1957. január–április)

*

JÓZSEF ATTILA ÍRTA 1930-BAN: „Mert a nemzet hordozói nem a *nurse*, *gouvernante* vagy *Fräulein* nevelte kevesek, hanem a nép, amelyet ezer esztendőn át hiába próbáltak még nyelvtől, kultúrájától is megfosztani; nem törvénykezett latinul, mint a kíméletlen köznemesség, nem udvarolt franciául, mint a nagyobbbrszt erkölcsstelen

főuraság, és nem kötött üzleteket németül, mint a pocakosodó polgárság. Csak dalolt, magyarul. Csak tiszta kultúrát csinált. Csak azt tette, hogy egyáltalában van még magyar a világon. Állításunk éppen az, hogy amíg szellemi intézményeink nem a magyar kultúra ősi és történelmi alapjaira épülnek, népünk életének mentsváraként nem szolgálhatnak. Mindaddig csak a délibábok városának elfutó tornyai lesznek a magyar pusztaságon.”

*

TÁBORI OTTÓ BÚCSÚZTATÁSA. 2014. augusztus hetedikén úgy tetszett az isteneknek, hogy kivegyék közülünk Tábori Ottó porhüvelyét. Tizenharmadikán kora délután volt a temetése az ikervári temetőben. Temetni nagyon tudunk mi, magyarok, élni, éltetni vagy legalább élni hagyni már kevésbé. Ikerváron érdemes meghalni. Szépen, gusztyusosan temetnek, és hely is bőven akad még a sírkertben.

A remekbe szabott temetésnek is köszönhattük, hogy nem éreztük úgy: Ottó barátunk árvaságra hagyott bennünket. A szeles, kissé borongós, esőre hajló idő dél tájban derűsre fordult. Ikervár fölött báránnyfelhő is alig maradt az égen. Hét ágra sütött a nap; az idő járását igazgató hatalmakat nyájas jóakaratra készítette az alkalom. Vagy hogy Tábori Ottó szavaival éljünk: „a kék egek húrjai zengtek, gyémánt arcokat karcolt a szívre a kigyúlt fények isteni kardja”

Utolsó éveiben matracsírba kényszerítette, szakadatlan gyötrelmekre ítélte a sorsa. Miután szenvedéseiben tisztára csiszolódott, akkurátosan levezekelve, hogy megbízható népi származékként huszonhét hónapon át a zöld ávosok területében kelljen sorkatonai szolgálatot teljesítenie, fogta magát, és hipp-hopp, mint pillangó a lárvatestet, maga mögött hagyta énjének kérgét, fájdalmainak nyílt burkát. Megjelent a tengerrel régóta esedékes randevűn. Kiszabadult a létezés mókuskerekéből, magasra szárnyalt, és beleolvadt a Minden-Egybe. Ha tudta volna, hogy ilyen jó meghalni, meglehet, nem halogatja, hanem már korábban meghal.

A méltóságos, nyugodt, szinte magasztos szertartás neki is tetszett volna. Ha van „léten túli megmaradás”, s ő valamilyen átlényegült formában jelen volt saját temetésén, alighanem tetszéssel figyelte, hiszen ingyence volt a műfajnak; gyakran vett részt gyászhuszárként, koporsóvivőként ikervári polgártársainak végtisztességén. Könnyű elképzelnem, hogy boldogan forgolódott a kedvéért egybegyűltek között, gyermeken ámuldozva a jeles alkalomra lemészárolt virágok özönén. Többen újra meg újra hallani véltük Ottó harsány, a harmadik határba is elhallatszó dionüszoszi hahotáját, meg kedves kutyájának, Perzsának a csaholását.

A családtagokból a sors rendelésében való megnyugvás áradt, és átsugárzott mindenkibe. Ott volt a fél falu, rokonok, jó barátok, közeli és távolabbi ismerősök, hogy elköszönjenek a néhai tejcarnokos asszony szerelmetes fiától. A sírkertbe gyűlt gyászoló társugárú körben álltak körül a Szent Mihály lovára emelt koporsót.

TÁBORI OTTÓ – ÉLT 67 ÉVET.

A szertartást vezető katolikus pap Ottó költészetét is igen ügyesen méltatta, és fölolvasta a költő utolsó kötetének címadó versét: *Arc, elmenőben*.

Ott és akkor, az ikervári temetőben derült ki igazán: látnoki erő igazgatta a költő tollát, amikor papírra vetette a *Körforgás* című, a kötetet záró verset:

*Képzeletomlás
agytemetőben
versben
vasban
kőben
kivonás
és
összeadás
léten
túli
megmaradás
szívig
lobbanó
rajzolat
arca
a
megszületőben*

A pap szájából a vigasznak szánt, föltámadásra és örök életre vonatkozó obligát fenygetőzés ezúttal nem hatott vészterhesnek. Ottó barátunkat az édesanyja mellé temették. Visszatért ahhoz, akitől – mint felnőni nem akaródzó örök kamasz – igazából sohasem is szakadt el.

Nem szűnik bennem az „emlékszavannák lobogása”. Valamennyien, akik szívünkbe zártuk a Kemenesalja vulkanikus őstalaján sarjadt poétát, a saját nyavalyáin kívül mindenki máséra gyógyírt tudó felcsert, a hol magyar virtussal vigadó, hol nekibúsuló, jellempáncélját kopni nem hagyó végvári kurucot, a jó húsú fehérnép meg a borital kísértésével szemben ellenállást ritkán tanúsító falusi bonvivánt, az országos cimborát, a figyelmes, nagylelkű, segíteni mindig kész jó barátot, Ikervár, a Rába és a sótonyi-nyőgéri szőlőhegy legapróbb titkainak is tudóját és dalnokát, az oroszlan-humorú tréfamestert, a hetvenkedő kocsmai szájhőst, távfutás, pingpong, snóbli, versenybringázás, horgászat, halászléfőzés és öndicséret győzhetetlen bajnokát, elevenen megőrizzük az emlékét. Jó néhány olyan sorra bukkanhatunk költeményeiben, amelyek segítik földézni alakját. Arca, „mint a víztiszta alma, ragyog, s a félelemnek árnya sincs”.

Tábori Ottó halála, derűs, főlemelő temetése azzal az egyáltalán nem vészterhes vigasszal szolgált az élőknek: lám, nem is olyan nagy kunszt a meghalás, nem kell tőle berezlni, cimborák!

*

SZERETLEK, MAGYARORSZÁG. Borzalmasan megcsonkítottak és béklyóba vertek, de a legrosszabb, hogy nyomorúságodban még bohócgúnyát is húztak Rád, és szégyentáblát akasztottak a nyakadba. Most az euró és a dollár csörgésére kell táncolnod. Megcsúfolt, nyomorult, bolonddá tett, kigúnyolt, flitterrel megszórt, tövisekkel ékesített Magyarország, hadd mondjam el Neked: szeretlek.

Nemcsak ott, ahol tiszta vagy, erdeidben, hegyeiden, rónáidon, vízpartjaidon és a Hozzád hűk szemében – nemcsak ott szeretlek. Ott is, ahol Rád, a csöndesség honára, tomboló lármát kényszerítenek, ott is, ahol Tőled, a költők honától, megfosztják a szellemet, ott is, ahol Téged, a bátorság honát, gyávává tesznek, ott is, ahol leginkább szégyelled magad – ott is szeretlek.

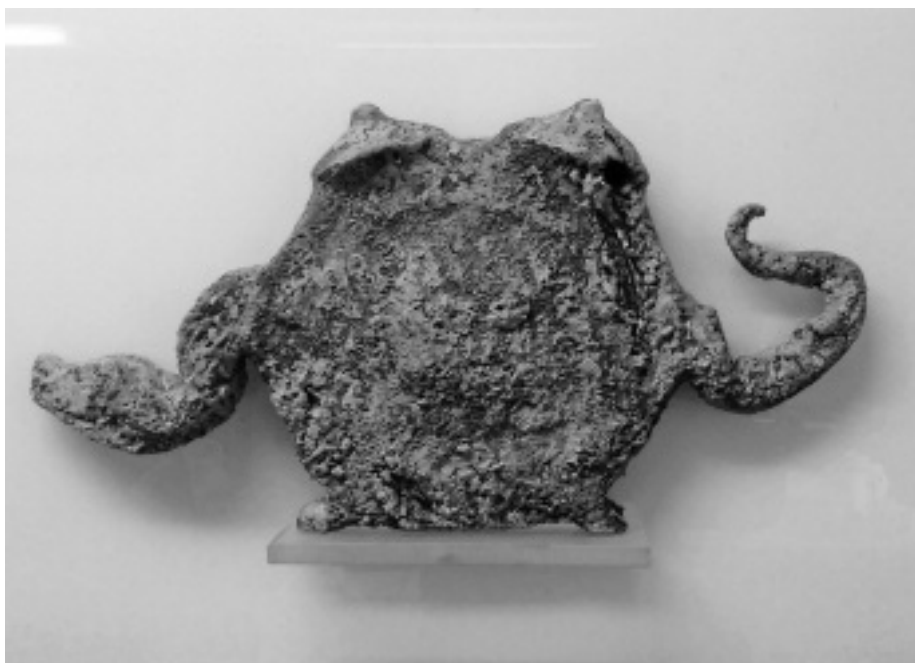
Tudd, hogy Veled együtt akarunk elviselni mindent, elveszett koronádat megkeresni, s a legnagyobb tisztelettel és hódolattal visszaadni Neked. Ha Veled vagyunk, soha nem vagyunk egyedül. Általunk megfeledkezhetsz a könnyeidről. Legsúlyosabb nyomorúságod óráján, hitvány neon- és krómálca mögé bújtatott állapotodban, azok vannak melletted, akiket legmélyebben érint a Te nyomorúságod. Ők szeretnek Téged, Magyarország. Lehet, hogy mások szánalmasnak és kicsinynek, hitványnak és romlottnak látnak – de minékünk egyszerre vagy apánk és anyánk. A mi szeretetünk legyen a Te vigaszod.

Neked semmit sem kell megbocsátanunk, de Te bocsásd meg nekünk, hogy túlságosan gyöngék vagyunk láncaid letöréséhez és a Téged ellepő vásári kacatok megsemmisítéséhez. Ajándékozz meg minket örökkévalóságod erejével, és mi Neked adjuk mindenünket, amink megmaradt. Mert szeretünk Téged, Magyarország.

*

RYOKAN JAPÁN ZEN KÖLTŐT KOPPINTOM:

*Gyermekfővel elhagytam atyámat, és világgá mentem.
Tigris akartam lenni mindenáron,
de macska se telt ki belőlem.
Kérditek, ki vagyok hát most –
ugyanaz a régi senki, aki mindig is voltam.*

Hommage Saint-Exupéry

Izzadó szelence